

Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
Publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | B-1000 Brussel
Gratis telefoon 1700 | Fax +32 2 553 13 50
Email: info@vreg.be
Web: www.vreg.be

Beslissing van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 18 december 2014

met betrekking tot de goedkeuring van de tariefvoorstellen van de
opdrachthoudende vereniging IMEA voor de distributienettarieven voor aardgas voor
het exploitatiejaar 2015 in de reguleringsperiode 2015-2016

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt,

Gelet op de artikelen 3.1.3, 2°, en 3.1.4, § 2, van het Energiedecreet;

Gelet op de beginselen van behoorlijk bestuur;

Gezien de beslissing van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt van 30 september 2014 met betrekking tot het vaststellen van de methode ter vaststelling van de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas voor de eerste reguleringsperiode 2015-2016 (BESL-2014-21);

Gezien de beslissing van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt van 7 oktober 2014 (gewijzigd bij beslissing van 25 november 2014) met betrekking tot de vaststelling van de uitgewerkte procedure voor de indiening en de goedkeuring van de tariefvoorstellen voor de periodieke distributienettarieven voor het jaar 2015 (BESL-2014-23);

Overwegende dat de bevoegdheid over de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas overeenkomstig de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming op 1 juli 2014 overgegaan is van het federale niveau naar de gewesten;

Overwegende dat Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG (Richtlijn 2009/73/EG) bepaalt dat de bevoegdheid over de distributienettarieven voor aardgas aan de regulator toekomt;

Overwegende dat artikel 41.1, van Richtlijn 2009/73/EG als eerste taak van de regulator bepaalt: "vaststellen of goedkeuren, volgens transparante criteria, van transmissie- of distributietarieven of de berekeningsmethodes hiervoor";

Overwegende dat conform artikel 41.6, van Richtlijn 2009/73/EG de vaststelling of goedkeuring van de tarifaire methode, een minimale en exclusieve bevoegdheid van de regulator is;

Overwegende dat de Vlaamse decreetgever deze Richtlijn voor wat de bevoegdheid over de distributienettarieven betreft, omgezet heeft bij decreet van 14 maart 2014 houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn van de Europese Unie 2012/27/EU van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie en de toekenning van groenestroomcertificaten, warmte-krachtcertificaten en garanties van oorsprong, en dat de Vlaamse decreetgever tegelijkertijd gebruikt gemaakt heeft van de nieuwe gewestelijke bevoegdheid inzake tarieven;

Overwegende dat het decreet van 14 maart 2014 verschenen is in het Belgisch Staatsblad van 28 maart 2014 en dat de decretale wijzigingen ervoor zorgen dat de VREG vanaf 1 juli 2014 de bevoegde regulator over de distributietarieven voor aardgas en elektriciteit is geworden in het Vlaamse Gewest;

Overwegende dat de VREG sinds 1 juli 2014 op basis van de vigerende bepalingen, zijnde artikel 3.1.3, 2° en 3.1.4, § 2, 12° Energiedecreet, samen gelezen met de beginselen van behoorlijk bestuur bevoegd is om tarifaire beslissingen te nemen, met inbegrip van het vaststellen of goedkeuren van een tariefmethodologie en/of van tarieven, en voorbereidende maatregelen te treffen met het oog daarop, waaronder het organiseren van een consultatie;

Overwegende dat de VREG bij het nemen van tariefbeslissingen inzake de aansluiting op en de toegang tot de distributienetten handelt overeenkomstig de bepalingen van het Energiedecreet en volgens transparante criteria;

Overwegende dat de VREG op 30 september 2014 de tariefmethodologie met betrekking tot de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas voor de reguleringsperiode 2015-2016 vastgesteld heeft;

Overwegende dat de VREG in hoofdstuk 8 van de tariefmethodologie een minimale procedure voor de indiening en goedkeuring van de tariefvoorstellen heeft vastgesteld voor de reguleringsperiode 2015-2016;

Overwegende dat de VREG op 7 oktober 2014, zoals gewijzigd bij beslissing van 25 november 2014, een uitgewerkte procedure voor de indiening en de goedkeuring van de tariefvoorstellen voor de periodieke distributienettarieven voor het jaar 2015 heeft vastgesteld;

Overwegende dat de VREG zich voorbehoudt om op een later tijdstip een beslissing te nemen over een uitgewerkte procedure voor de indiening en de goedkeuring van de tariefvoorstellen voor het jaar 2016;

Overwegende dat de VREG voor wat de tariefvoorstellen voor het jaar 2015 betreft zich genoodzaakt zag om als overgangsmaatregel in de zin van art. 3.1.4 §2, 12° van het Energiedecreet een korte en strikte procedure te voorzien teneinde over tarieven te beschikken op 01/01/2015, dat hierover voorafgaand aan de beslissing veelvuldig overleg met de distributienetbeheerders heeft plaatsgevonden en deze zich op de rapporteringsverplichtingen hebben kunnen voorbereiden;

Overwegende dat IMEA het rapporteringmodel exogene en niet exogene kosten aan de VREG bezorgd heeft op 15 oktober 2014;

Overwegende dat de VREG op 31 oktober 2014 IMEA in kennis heeft gesteld van het toegelaten inkomen uit zijn periodieke distributienettarieven in 2015 voor de gereguleerde activiteit 'aardgas'.

Overwegende het door IMEA op 24 oktober 2014 ingediende tariefvoorstel niet-periodieke distributienettarieven voor aardgas en de daaropvolgende aanpassingen van 13 en 24 november en 13 december 2014;

Overwegende het op 1 december 2014 aan de VREG bezorgde tariefvoorstel periodieke distributienettarieven voor aardgas van IMEA en de daaropvolgende aanpassing van 11 en 16 december 2014;

Overwegende dat de tariefvoorstellen van IMEA voor de periodieke en niet-periodieke distributienettarieven voor aardgas voor het jaar 2015, zoals ze nu voorliggen, voldoen aan de ter zake van toepassing zijnde voorschriften zoals vastgelegd in de tariefmethodologie van 30 september 2014;

Overwegende dat de VREG, gedurende zijn onderzoek van het aangepaste tariefvoorstel en op de dag van vandaag, geen reden heeft gevonden om aan de correctheid en billijkheid van de ter goedkeuring gestelde cijfers te twijfelen;

Overwegende dat uit deze tariefbeslissing, en dan meer bepaald uit wat met deze tariefbeslissing wordt goedgekeurd, geenszins rechten kunnen worden geput naar latere tariefbeslissingen toe, en evenmin garanties dat wat nu goedgekeurd wordt ook later nog zal worden goedgekeurd.

I. INLEIDING

Door de zesde staatshervorming is de VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS – EN GASMARKT (hierna: VREG) vanaf 1 juli 2014 bevoegd voor de vastlegging van een tariefmethodologie en de goedkeuring van de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas in het Vlaams gewest.¹

De VREG neemt hierna op basis van de artikelen 3.1.3, 2° en 3.1.4, § 2 van het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid² (hierna: Energiedecreet) een beslissing tot goedkeuring van de tariefvoorstellen van de opdrachthoudende vereniging IMEA (hierna: IMEA) voor de distributienettarieven voor aardgas voor het exploitatiejaar 2015 in de reguleringsperiode 2015-2016.

Op basis van de voormelde bepalingen van het Energiedecreet behoort het tot de opdrachten van de VREG een tariefmethodologie uit te werken, en de door de distributienetbeheerders geformuleerde tariefvoorstellen voor distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas goed te keuren.

De nu geldende en door de CREG goedgekeurde distributienettarieven lopen nog tot 31 december 2014.³ Indien de geldigheidsduur van de vigerende tarieven vervalft zonder dat de VREG nieuwe tarieven heeft goedgekeurd, ontstaat er een aanzienlijke juridische en economische onzekerheid en wordt de werking van de markt verstoord. De distributienetbeheerders zijn niet gemachtigd tarieven toe te passen zonder dat deze vooraf door de VREG werden goedgekeurd.

¹ Meer informatie vindt men terug op de website van de VREG: <http://www.vreg.be/distributie-en-transmissienettarieven>

² B.S., 7 juli 2009.

³ De voor IMEA geldende tarieven voor aardgas voor de periode van 1 juli 2009 tot en met 31 december 2012 werden door de CREG goedgekeurd via haar beslissing (B)090604-CDC-635G/11. De CREG heeft deze distributienettarieven daarna verlengd voor de exploitatiejaren 2013 en 2014 via haar beslissing (B)120426-CDC-635G/16.

II. RECHTSGROND

De bevoegdheid over de distributienettarieven voor aardgas komt toe aan de regulator. Dat wordt bepaald in Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG. (Richtlijn 2009/73/EG).

Als eerste taak van de regulator bepaalt artikel 41.1 van Richtlijn 2009/73/EG: "*vaststellen of goedkeuren, volgens transparante criteria, van transmissie- of distributietarieven of de berekeningsmethodes hiervoor*". Conform artikel 41.6 van Richtlijn 2009/73/EG is de vaststelling of goedkeuring van de tarifaire methode, een minimale en exclusieve bevoegdheid van de regulator.

Overeenkomstig art. 19 van de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming is de bevoegdheid over de distributienettarieven voor aardgas (en elektriciteit) overgegaan van het federale niveau naar de gewesten.

Op 14 maart 2014 wordt een decreet *houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn van de Europese Unie 2012/27/EU van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie en de toekenning van groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten en garanties van oorsprong*, afgekondigd.⁴

Art. 4 en 5 van dit decreet (tot wijziging van resp. art. 3.1.3, 2°, en 3.1.4, § 2, Energiedecreet) maken de VREG bevoegd voor de goedkeuring van distributienettarieven, inclusief de vaststelling van de tarifaire methode en het bepalen van overgangsmaatregelen inzake tarieven.

Met het decreet van 14 maart 2014 (art. 4 en 5) heeft de Vlaamse decreetgever gebruik gemaakt van zijn nieuwe gewestelijke bevoegdheid over de distributienettarieven.

Zo stelt het gewijzigde art. 3.1.3, 2°, Energiedecreet het volgende:

*"Om haar missie waar te maken, vervult de VREG de volgende taken: [...]
2° regulerende taken: de regulering van toegang tot en de werking van de elektriciteits- en gasmarkt, inclusief de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas of overgangsmaatregelen hierover, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet".*

Verder luidt art. 3.1.4, § 2, Energiedecreet als volgt:

*"§ 2. Zonder afbreuk te doen aan de bepalingen in het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid, beschikt de VREG ook over de hierna vermelde bijzondere bevoegdheden, die ze uitoefent in overeenstemming met de bepalingen in dit decreet, de bijbehorende uitvoeringsbepalingen, en de beheersovereenkomst die haar verbindt :
[...]
12° het goedkeuren van distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas en het vaststellen van de berekeningsmethodes hiervoor, volgens transparante criteria of het nemen van overgangsmaatregelen hierover".*

Op 1 juli 2014 traden deze bepalingen van de voornoemde bijzondere wet van 6 januari 2014 en voornoemd decreet van 14 maart 2014 in werking.

De VREG is sinds 1 juli 2014 bevoegd om tarifaire overgangsmaatregelen, waaronder het vaststellen of goedkeuren van een tariefmethodologie en/of van tarieven, en voorbereidende maatregelen met

⁴ B.S., 28 maart 2014.

het oog daarop, waaronder het organiseren van een consultatie te treffen. Deze tarifaire maatregelen zijn daarbij onderworpen aan de artikelen 3.1.3, 2°, en 3.1.4, § 2, 12°, Energiedecreet alsook aan de beginselen van behoorlijk bestuur.

De VREG is van oordeel dat de federale voorschriften inzake tarieven (inzonderheid art. 15/5ter en 15/5^{quinquies} van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen), impliciet opgeheven zijn door het decreet van 14 maart 2014. Hoe dan ook is deze beslissing verenigbaar met deze federale voorschriften, mede rekening houdend met art. 15/5^{quinquies}, § 2 van voornoemde wet.

De VREG keurt hierna distributienettarieven goed inzake de aansluiting op en de toegang tot de distributienetten, overeenkomstig de bepalingen van het Energiedecreet en volgens transparante criteria.

III. ANTECEDENTEN

De VREG heeft op basis van de artikelen 3.1.3, 2°, en 3.1.4, § 2, van het Energiedecreet op 30 september 2014 een tariefmethodologie vastgesteld voor de reguleringsperiode 2015-2016.⁵

Op 30 september 2014 werd de tariefmethodologie bekendgemaakt op de website van de VREG.

Bij beslissing van 7 oktober 2014, gewijzigd bij beslissing van 25 november 2014, heeft de VREG de uitgewerkte procedure vastgesteld voor de indiening en de goedkeuring van de tariefvoorstellen voor de periodieke distributienettarieven van het jaar 2015.⁶ De minimale procedure voor zowel de periodieke als de niet-periodieke tarieven zat reeds verankerd in de beslissing van 30 september 2014.

Het rapporteringmodel exogene en niet exogene kosten⁷ van IMEA werd aan de VREG bezorgd op 15 oktober 2014.

De VREG ontving het tariefvoorstel niet-periodieke distributienettarieven voor aardgas voor IMEA op 24 oktober 2014.

De medewerkers van de VREG en de werkmaatschappij EANDIS cvba die de distributienetbeheerder IMEA vertegenwoordigt (hierna: EANDIS) hebben e-mails uitgewisseld over specifieke vragen die bij de analyse van het tariefvoorstel niet-periodieke distributienettarieven opkwamen. De VREG stuurde vervolgens op 17 november 2014 een e-mail naar EANDIS met bijkomende vragen, waarop antwoord kwam op 24 november 2014. De resterende vragen werden aan EANDIS overgemaakt bij e-mail van 4 december 2014. EANDIS en de VREG hadden omtrent de openstaande punten een overlegvergadering op 10 december 2014. De laatste aanpassing aan het tariefvoorstel dateert van 13 december 2014.

De VREG heeft IMEA op 31 oktober 2014 in kennis gesteld van het toegelaten inkomen uit zijn periodieke distributienettarieven in 2015 voor de gereguleerde activiteit 'aardgas'.

De VREG ontving het tariefvoorstel periodieke distributienettarieven voor aardgas voor IMEA WEST op 1 december 2014.

De medewerkers van de VREG en EANDIS hebben in het kader van de rapporteringen talrijke e-mails uitgewisseld over specifieke vragen. Deze intensieve dialoog resulteerde in aangepaste tariefvoorstellen periodieke distributienettarieven op 11 en 16 december 2014.

⁵ BESL-2014-21 (<http://www.vreg.be/besl-2014-21>)

⁶ BESL-2014-23 (<http://www.vreg.be/besl-2014-23>).

⁷ In de zin van voornoemde beslissing BESL-2014-23.

IV. ANALYSE VAN HET TARIEFVOORSTEL

IV.1 Periodieke distributienettarieven

De VREG licht hieronder toe hoe hij de tariefvoorstellen voor de periodieke elektriciteits- en aardgasdistributienettarieven 2015 van de distributienetbeheerders heeft onderzocht.

Overeenkomstig par. 5.9.1 van de Methode ter vaststelling van de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas voor de eerste reguleringsperiode 2015-2016, dient de distributienetbeheerder het door de VREG toegelaten inkomen voor 2015 te vertalen in een tariefvoorstel. In eerste instantie dienden de distributienetbeheerders daartoe hun rapportering betreffende de kosten, opbrengsten, activa en passiva in bij de VREG opdat de VREG na onderzoek het toegelaten inkomen per distributienetbeheerder en per activiteit voor 2015 kon bepalen. Vervolgens deelde de VREG aan elke distributienetbeheerder zijn toegelaten inkomen voor exogene en niet-exogene kosten voor 2015 mee, wat hem in staat stelde vervolgens zijn tariefvoorstel voor de periodieke distributienettarieven 2015 op te maken en in te dienen bij de VREG.

Hieronder volgt een beschrijving van de onderzoeken die de VREG heeft uitgevoerd op de rapporteringen van de distributienetbeheerders. Ingeval het resultaat van een onderzoek niet het gewenste resultaat opleverde, vroeg de VREG aan de distributienetbeheerder bijkomende informatie op of stelde hij een aanpassing van de rapportering voor, naargelang het type opmerking. Dit resulteerde in verscheidene contacten tussen de VREG en de distributienetbeheerders. De vragen en opmerkingen van de VREG wegens eventuele onduidelijkheden of tekortkomingen in de rapportering door de distributienetbeheerder werden steeds door de VREG aan de distributienetbeheerder overgemaakt met afspraak betreffende de termijn van antwoord door de distributienetbeheerder. De antwoorden van de distributienetbeheerder werden vervolgens eveneens onderzocht en elke gewijzigde rapportering werd aan hetzelfde onderzoek onderworpen.

1.1. Rapporteringen exogene en niet-exogene kosten

De eerste rapportering door de distributienetbeheerder in het kader van de vaststelling van het toegelaten inkomen 2015 omvat het indienen bij de VREG van de ingevulde bijlagen 4 'Rapporteringsmodel exogene kosten', 5 'Rapporteringsmodel niet-exogene kosten' en 6 'In te dienen toelichting bij rapporteringsmodel niet-exogene kosten' van de tariefmethodologie. De bijlage 1 van de tariefmethodologie, de 'Invul- en auditinstructie rapporteringsmodellen' geeft in par. 1 aan hoe deze rapporteringen door de distributienetbeheerders moeten ingevuld worden, evenals de informatie die de VREG heeft aangebracht in de tabellen van deze rapporten.

1.1.1. Rapportering exogene kosten

Par. 1.1 van bijlage 1 van de tariefmethodologie geeft aan hoe de distributienetbeheerder de bijlage 4 'Rapporteringsmodel exogene kosten' dient in te vullen. Daarnaast omvat het rapporteringsmodel, een Excel bestand, op elk tabblad nog bijkomende verduidelijkende informatie.

Het onderzoek van de VREG omvatte:

Wat betreft het titelblad:

- Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder de gevraagde informatie (naam van de distributienetbeheerder, ondernemingsnummer, BTW-regime, naam van de werkmaatschappij en type activiteit) volledig en correct heeft ingevuld.

Wat betreft Tabel 2, 'algemeen overzicht':

- Nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- Nazicht op de overeenstemming van het totaalbedrag exogene kosten budget 2015 met het totaalbedrag vermeld op tabblad 3B.

Wat betreft Tabel 3A, 'overzicht van de exogene kosten budget 2015':

- De controle op de naleving van de bepalingen in par. 1.1.1.5 van de bijlage 1 van de tariefmethodologie, de 'Invul- en auditinstructie rapporteringsmodellen', door de distributienetbeheerder bij het invullen van het tabblad.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het onderzoek van de door de distributienetbeheerder geleverde onderbouw van het budget voor exogene kosten 2015:
 - o Nazicht van de door de distributienetbeheerder gegeven verantwoording voor het budget voor kosten en opbrengsten m.b.t. de premies voor rationeel energiegebruik. De VREG contacteerde hieromtrent het Vlaams Energie Agentschap en Synergrid.
 - o Nazicht van de door de distributienetbeheerder gegeven verantwoording voor de gebudgetteerde kost m.b.t. de opkoopverplichting voor groenestroom- en warmtekrachtcertificaten. De VREG raadpleegde in verband hiermee de intern beschikbare gegevens m.b.t. de certificatenbank van de VREG.
 - o Nazicht van de door de distributienetbeheerder gegeven verantwoording voor de gebudgetteerde uitgaven of inkomsten i.h.k.v. de verrekening van de kost van groenestroom- en warmtekrachtcertificaten onder distributienetbeheerders volgens Energiedecreet (solidarisering opkoopverplichting). De VREG toetste de schattingen intern af met eigen beschikbare gegevens.
 - o Nazicht van de door de distributienetbeheerder gegeven verantwoording voor de eventuele gebudgetteerde inkomsten verkregen van Vlaamse Overheid m.b.t. de geïmmobiliseerde certificaten. De VREG had i.h.k.v. dit nazicht contact met het Vlaams Energie Agentschap.
 - o Nazicht van de door de distributienetbeheerder gegeven verantwoording voor de gebudgetteerde kost van de gratis kWh, door nazicht van de volumes en gehanteerde prijzen en door de vergelijking te maken met de werkelijke kost in vorige jaren zoals gerapporteerd door de distributienetbeheerder.
 - o Nazicht van de door de distributienetbeheerder gegeven verantwoording voor de gebudgetteerde doorrekening van de kosten voor het gebruik van het transmissienet en de verrekening ervan bij doorvoer.
 - o Nazicht van de door de distributienetbeheerder gegeven verantwoording voor de geschatte begin- en eindvoorraad 2015 niet-geïmmobiliseerde groenestroom- en warmtekrachtcertificaten, op basis van een vergelijking met de toestand over het afgelopen jaar m.b.v. de gegevens uit de certificatenbank van de VREG en op basis van de vooruitzichten over de ontwikkelingen op de certificatenmarkt in 2015 zoals kan afgeleid worden uit het Marktrapport 2013 van de VREG.

- o Nazicht van de door de distributienetbeheerder gegeven verantwoording voor de geschatte begin- en eindwaarde 2015 van de waarde van het regulatorisch actief of passief, op basis van de vergelijking met de waarde van het regulatorisch actief of passief begin 2014 en de vergelijking van de door de distributienetbeheerder verwachte evolutie over 2014 met deze die werd gerealiseerd over 2013.
- Nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.

Wat betreft Tabel 6, 'overzicht afbouw regulatorisch actief (-passief), geboekt onder voorgaande tariefmethodologie(ën), per tariefcomponent':

- Een verificatie van de door de distributienetbeheerder aangeleverde gegevens betreffende zijn regulatorische rekeningen per boekjaar vanaf 2008 t.e.m. 2013, opgesplitst per tariefcomponent en met onderscheid tussen het initieel saldo en het op 31/12/2014 reeds afgebouwde saldo, op basis van bij de VREG beschikbare gegevens en contacten met de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas, evenwel zonder dat dit een goedkeuring zou omvatten van de gerapporteerde gegevens voor 2010 t.e.m. 2013 en dit overeenkomstig de tariefmethodologie.
- Nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- Controle op de overeenstemming van het regulatorisch actief (-passief) en hun afbouw, zoals in deze Tabel gerapporteerd, met de geboekte saldi niet-beheersbare kosten zoals eveneens door de distributienetbeheerder gerapporteerd in Tabel 7A van bijlage 5 'rapporteringsmodel inzake de niet-exogene kosten' van de tariefmethodologie, met uitzondering van de gewestgrensoverschrijdende distributienetbeheerders. De gewestgrensoverschrijdende distributienetbeheerders dienden in deze tabel louter het relatief aandeel van het Vlaamse Gewest in het regulatorisch actief (-passief) te rapporteren en dit overeenkomstig de te hanteren verdeelsleutels zoals vermeld in bijlage 3 'Verdeelsleutels gewestgrensoverschrijdende distributienetbeheerders' van de tariefmethodologie. De VREG had in het kader van dit nazicht contact met de Waalse regulator voor de distributietarieven, de Commission Wallonne pour l'Energie teneinde na te gaan dat het totaal van de aan hen gerapporteerde waarden en de aan de VREG beschikbaar gestelde waarden, overeen kwamen met de bij de VREG beschikbare gegevens. In Tabel 7A van bijlage 5 'rapporteringsmodel inzake de niet-exogene kosten' van de tariefmethodologie dienden de gewestgrensoverschrijdende distributienetbeheerders echter wel de saldi niet-beheersbare kosten voor hun volledige werkingsgebied te rapporteren.

Wat betreft Tabel 8 'Belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies':

- Een onderzoek van de door de distributienetbeheerder gerapporteerde en gemotiveerde totale belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en/of retributies voor 2015, aangevuld met een vergelijking met de werkelijke bedragen uit vorige jaren, de controle op de afzondering van financiële kosten m.b.t. pensioenen en een controle van de impact op de rechtspersonenbelasting 2015 van de door de gemengde distributienetbeheerders aangekondigde uitstap van de private partner einde 2014.
- Nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.

De VREG ging vervolgens over tot het invullen van de velden in het rapporteringsmodel voor exogene kosten die voor hem bestemd zijn:

- Op Tabel 3A 'overzicht exogene kosten (gebudgetteerde waarden)': De VREG paste een veronderstelde wettelijke rentevoet van 2,5% voor 2015 toe voor de berekening van de hier bepaalde kapitaalkosten overeenkomstig bijlage 2 van de tariefmethodologie 'Rapport kapitaalkostenvergoeding reguleringsperiode 2015-2016', par. 7.2, 8.1.2 en 8.1.3. De VREG bepaalde de waarde van 2,5% voor 2015 op basis van de in de afgelopen maanden waargenomen evolutie van de dagwaarden voor de Euribor-rentevoet op 1 jaar, zoals publiek beschikbaar op de website van de Nationale Bank van België (<http://www.nbb.be/belgostat>), en rekening houdend met de formule die gehanteerd wordt om de wettelijke rentevoet te berekenen.
- Op Tabel 6 'overzicht afbouw regulatorisch actief (-passief), geboekt onder voorgaande tariefmethodologie(ën), per tariefcomponent': De VREG heeft, na voorafgaand overleg per e-mail met de distributienetbeheerders, per distributienetbeheerder en per activiteit een uniforme afbouw van 50% van het eind 2014 resterende regulatorisch actief (-passief) m.b.t. de jaren 2008 en 2009 opgenomen in het budget exogene kosten voor 2015. De overige 50% is voorzien om te worden opgenomen in het budget exogene kosten voor 2016. De keuze voor een dergelijke afbouw werd ingegeven door het feit dat de reguleringsperiode maar 2 jaar duurt en deze afbouw niet van die aard is dat deze een tariefschok veroorzaakt.

Het geheel van de aldus door de distributienetbeheerder gerapporteerde gegevens plus de aanvullingen door de VREG bepalen het door de VREG toegelaten inkomen van de distributienetbeheerder voor exogene kosten in 2015 i.h.k.v. de tariefmethodologie, d.i. het bedrag vermeld onder 'budget 2015' in Tabel 2 'Algemeen overzicht' van het rapporteringsmodel exogene kosten.

1.1.2. Rapportering niet-exogene kosten

Par. 1.2 van bijlage 1 'Invul- en auditinstructie rapporteringsmodellen' van de tariefmethodologie geeft aan hoe de distributienetbeheerder de bijlage 5 'Rapporteringsmodel niet-exogene kosten' dient in te vullen. Daarnaast omvat het rapporteringsmodel in elke tabel verduidelijkende informatie.

Het onderzoek van de VREG omvatte:

Wat betreft het titelblad:

- Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder de gevraagde informatie (naam van de distributienetbeheerder, ondernemingsnummer, BTW-regime, naam van de werkmaatschappij en type activiteit) volledig en correct heeft ingevuld.

Wat betreft Tabel 1 'Balans (algemene boekhouding) over boekjaren 2010-2013':

- De verificatie dat per boekjaar de per code gerapporteerde balanstotalen over de activiteiten van de distributienetbeheerder overeenstemmen met deze in de door de distributienetbeheerder bij de Nationale Bank van België neergelegde jaarrekening voor het boekjaar, geraadpleegd door de VREG via de Balanscentrale van de bank.
- Het onderzoek van de eventuele verantwoording door de distributienetbeheerder van een afwijking met de gepubliceerde jaarrekening, wat het resultaat kan zijn van een overname van een distributienetbeheerder door een andere in één van de boekjaren.
- De controle dat het geheel van de gerapporteerde activa en passiva per gereguleerde en niet-gereguleerde activiteit in grootte overeenstemmen.

- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.

Wat betreft Tabel 2 'Resultatenrekening (algemene boekhouding) over boekjaren 2010-2013':

- De verificatie dat per boekjaar de per code gerapporteerde opbrengsten en kosten over de activiteiten van de distributienetbeheerder overeenstemmen met deze in de door de distributienetbeheerder bij de Nationale Bank van België neergelegde jaarrekening voor het boekjaar, geraadpleegd door de VREG via de Balanscentrale van de bank.
- Het onderzoek van de eventuele verantwoording door de distributienetbeheerder van een afwijking met de gepubliceerde jaarrekening, wat het resultaat kan zijn van een overname van een distributienetbeheerder door een andere in één van de boekjaren.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.

Wat betreft Tabel 3 'Algemeen overzicht':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- Het nazicht door de VREG bij de gewestgrensoverschrijdende distributienetbeheerders van hun verklarende nota en gedetailleerde onderbouw voor het door hen in Tabel 3 ingevulde relatief aandeel van het Vlaamse Gewest in de respectievelijke kosten overeenkomstig de te hanteren verdeelsleutels zoals vermeld in bijlage 3 'Verdeelsleutels gewestgrensoverschrijdende distributienetbeheerders' van de tariefmethodologie. De VREG had in het kader van dit nazicht contact met de Waalse regulator voor de distributienettarieven, de Commission Wallonne pour l'Energie.

Wat betreft Tabel 4 'Afschrijvingen immateriële vaste activa':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht of voldaan is aan de noodzakelijke aansluiting jaar op jaar en de overeenstemming met de boekhoudkundige waarden voor de immateriële vaste activa m.b.t. de gereguleerde activiteiten elektriciteit en gas in Tabel 1. In geval van enige afwijkingen, het nazicht van de door de distributienetbeheerder aan te leveren afzonderlijke nota waarin de afwijkingen in detail moeten worden opgegeven en verklaard.

Wat betreft Tabel 5A 'Afschrijvingen van de historische aanschaffingswaarde (materiële vaste activa) - Elektriciteit':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht of voldaan is aan de noodzakelijke aansluiting jaar op jaar.

Wat betreft Tabel 5B 'Afschrijvingen van de meerwaarde op basis van de historische indexatie (materiële vaste activa) – elektriciteit':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht of voldaan is aan de noodzakelijke aansluiting jaar op jaar.

Wat betreft Tabel 5C 'Afschrijvingen van de meerwaarde op basis van de iRAB (materiële vaste activa) elektriciteit':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht of voldaan is aan de noodzakelijke aansluiting jaar op jaar.

Wat betreft Tabel 5D 'Nettoboekwaarde van de totale materiële vaste activa – elektriciteit':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle of de waarden, die het totaal zijn van de Tabellen 5A, 5B en 5C samen, overeenstemmen met de boekhouding zoals vermeld in Tabel 1. In geval van enige afwijkingen, het onderzoek door de VREG van de door de distributienetbeheerder samen met het rapport ingediende afzonderlijke nota met verklaring in detail van de afwijkingen.

Wat betreft Tabel 5E 'Afschrijvingen van de historische aanschaffingswaarde (materiële vaste activa) – gas':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht of voldaan is aan de noodzakelijke aansluiting jaar op jaar.

Wat betreft Tabel 6F 'Afschrijvingen van de meerwaarde op basis van de historische indexatie (materiële vaste activa) – gas':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht of voldaan is aan de noodzakelijke aansluiting jaar op jaar.

Wat betreft Tabel 5F 'Afschrijvingen van de meerwaarde op basis van de historische indexatie (materiële vaste activa) – gas':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht of voldaan is aan de noodzakelijke aansluiting jaar op jaar.

Wat betreft Tabel 5G 'Afschrijvingen van de meerwaarde op basis van de iRAB (materiële vaste activa) – gas':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht of voldaan is aan de noodzakelijke aansluiting jaar op jaar.

Wat betreft Tabel 5H 'Nettoboekwaarde van de totale materiële vaste activa – gas':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle of de waarden, die het totaal zijn van de Tabellen 5E, 5F en 5G samen, overeenstemmen met de boekhouding zoals vermeld in Tabel 1. In geval van enige afwijkingen, het onderzoek door de VREG van de door de distributienetbeheerder samen met het rapport ingediende afzonderlijke nota met verklaring in detail van de afwijkingen.

Wat betreft Tabel 6 'Evolutie nettobedrijfskapitaal':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het nazicht door de VREG van de overeenstemming van de in kolommen 'Balanscijfers' ingevulde waarden met de balanswaarden vermeld voor de activiteit in Tabel 1. In geval van afwijkingen, het onderzoek door de VREG van de verklaringen aangeleverd door de distributienetbeheerder in een afzonderlijke nota.
- Het onderzoek door de VREG van de door de distributienetbeheerder aangeleverde nota ter verklaring van de waarden die hij heeft ingevuld in de kolommen 'correcties'.

Wat betreft Tabel 7A 'Opvolging van de saldi niet-beheersbare kosten en saldi beheersbare kosten m.b.t. vorige tariefmethodologie(ën)':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Een verificatie van de door de distributienetbeheerder aangeleverde gegevens betreffende zijn regulatoire rekeningen op basis van bij de VREG beschikbare gegevens en contacten met de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas, evenwel zonder dat dit een goedkeuring zou omvatten van de gerapporteerde gegevens voor 2010 t.e.m. 2013 en dit overeenkomstig de tariefmethodologie. Dit omvat de controle ook op de overeenstemming met de totalen vermeld door de distributienetbeheerder in de Tabel 6, 'overzicht afbouw regulatorisch actief (-passief), geboekt onder voorgaande tariefmethodologie(ën), per tariefcomponent' in het rapporteringsmodel voor exogene kosten, met uitzondering van de gewestgrensoverschrijdende distributienetbeheerders omwille van de eerder aangehaalde redenen.

Wat betreft Tabel 7B 'Overzicht geboekte saldi over de exploitatiejaren 2008-2014':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Een verificatie van de door de distributienetbeheerder aangeleverde gegevens betreffende zijn regulatoire rekeningen op basis van bij de VREG beschikbare gegevens en contacten met de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas, evenwel zonder dat dit een goedkeuring zou omvatten van de gerapporteerde gegevens voor 2010 t.e.m. 2013 en dit overeenkomstig de tariefmethodologie. Dit omvat dus ook de controle op de overeenstemming van de globale kolomwaarden met deze in Tabel 7A 'Opvolging van de saldi niet-beheersbare kosten en saldi beheersbare kosten m.b.t. vorige tariefmethodologie(ën)'.

Wat betreft Tabel 8 'Evolutie van de RAB-waarde':

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.

Wat betreft Tabel 9 'Operationele kosten gereguleerde activiteiten (niet-exogene kosten)':

- De controle door de VREG op de overeenstemming van de in deze tabel door de distributienetbeheerder gerapporteerde kosten per boekjaar met de door de distributienetbeheerder hiervoor in Tabel 2 'Resultatenrekening (algemene boekhouding) over boekjaren 2010-2013' gerapporteerde gegevens. Het onderzoek door de VREG van de verklarende nota van de distributienetbeheerder in geval van enige afwijkingen.
- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Het onderzoek door de VREG van de noodzakelijke verklarende nota van de distributienetbeheerder voor wat betreft de door de distributienetbeheerder ingevulde waarden in de rubrieken 27, 28 en 29.

Wat betreft Tabel 10 'Operationele opbrengsten gereguleerde activiteiten (niet-exogene kosten)':

- De controle door de VREG op de overeenstemming van de in deze tabel door de distributienetbeheerder gerapporteerde opbrengsten per boekjaar met de door de distributienetbeheerder hiervoor in Tabel 2 'Resultatenrekening (algemene boekhouding) over boekjaren 2010-2013' gerapporteerde gegevens. Het onderzoek door de VREG van de verklarende nota van de distributienetbeheerder in geval van enige afwijkingen.
- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.

Daarnaast onderzocht de VREG de door de distributienetbeheerders ingediende bijlage 6 'In te dienen toelichting bij rapporteringsmodel niet-exogene kosten' van de tariefmethodologie. Dit resulteerde voor de gemengde distributienetbeheerders bij EANDIS in een analyse, berekening en toepassing door de VREG van de spreiding van de eenmalige impact per distributienetbeheerder per activiteit per jaar van de gewijzigde waarderingsregel m.b.t. de voorraden en/of handelsvorderingen op de jaarlijkse kosten in de berekening ter bepaling van het toegelaten inkomen volgens Tabel 3 in het rapporteringsmodel en in de berekening van het nettobedrijfskapitaal volgens Tabel 6.

De VREG ging vervolgens over tot het invullen van de overige velden in het rapporteringsmodel voor niet-exogene kosten die voor hem bestemd zijn:

- In Tabel 3 'Algemeen overzicht':
 - o De wacc-waarde voor de reguleringsperiode zoals bepaald in de bijlage 2 'Rapport kapitaalkostenvergoeding reguleringsperiode 2015-2016' van de tariefmethodologie.
 - o De kost van vreemd vermogen voor de reguleringsperiode zoals bepaald in de bijlage 2 'Rapport kapitaalkostenvergoeding reguleringsperiode 2015-2016' van de tariefmethodologie.
- In Tabel 9 'Operationele kosten gereguleerde activiteiten (niet-exogene kosten)':
 - o De wacc-waarde voor de reguleringsperiode zoals bepaald in de bijlage 2 'Rapport kapitaalkostenvergoeding reguleringsperiode 2015-2016' van de tariefmethodologie.
- In tabel 11 'De consumptieprijsindex': De consumptieprijsindex van de maand augustus 2014 zoals gepubliceerd door de Federale Overheidsdienst Economie en de berekening van de in Tabel 3 te gebruiken CPI-factoren voor de actualisering van de historische waarden naar 2014.

1.2. Berekening toegelaten inkomen niet-exogene kosten

Vervolgens werd het voor 2015 toegelaten inkomen voor niet-exogene kosten per distributienetbeheerder en per activiteit door de VREG berekend volgens de formule 8 in par. 5.6.2.7 van de tariefmethodologie. De hierin te gebruiken niet-exogene kosten van de distributienetbeheerders in een afgelopen jaar, geactualiseerd op basis van de waargenomen inflatie naar het jaar 2014, worden telkens vermeld in de tabel 3 'Algemeen overzicht' van het rapporteringsmodel niet-exogene kosten van de distributienetbeheerder per activiteit. De x-waarde voor de reguleringsperiode 2015-2016 werd per activiteit berekend door de VREG volgens de formule 14 in par. 5.6.2.7 van de tariefmethodologie.

1.3. Globaal toegelaten inkomen 2015

Het door de VREG aan een distributienetbeheerder toegelaten inkomen voor 2015 per activiteit, te ontvangen uit inkomsten via zijn periodieke distributienettarieven, is de som van het toegelaten inkomen voor zijn exogene kosten en het toegelaten inkomen voor zijn niet-exogene kosten. De VREG heeft elke distributienetbeheerder op de hoogte gebracht van zijn voor 2015 toegelaten inkomen voor exogene en niet-exogene kosten per e-mail op 31 oktober 2014. De distributienetbeheerders werden hierbij ook door de VREG ingelicht over de hoogte van de waarde van de x-factor voor de reguleringsperiode 2015-2016 per activiteit.

De VREG heeft het toegelaten inkomen van de distributienetbeheerder dus vastgesteld op basis van de documenten die hem door de distributienetbeheerders ter beschikking werden gesteld. Na het nog vereiste nazicht door de commissaris kan er eventueel later nog een correctie zijn overeenkomstig de procedure in paragraaf 8.1 van de 'Tariefmethodologie voor de reguleringsperiode 2015-2016'.

1.4. Tariefvoorstel distributienetbeheerder

De distributienetbeheerders dienden hun tariefvoorstel voor de periodieke distributienettarieven 2015 in overeenkomstig par. 5.9 in de tariefmethodologie, d.m.v. het indienen bij de VREG van de door hen ingevulde bijlage 7 van de tariefmethodologie 'Rapporteringsmodel tariefvoorstel', overeenkomstig de richtlijnen van de VREG in par. 2 van de 'Invul- en auditinstructie rapporteringsmodellen' in bijlage 1 van de tariefmethodologie, inclusief de gevraagde bijkomende inlichtingen volgens bijlage 8 'In te dienen documenten door de distributienetbeheerder bij zijn tariefvoorstel' van de tariefmethodologie.

Het onderzoek van de VREG m.b.t. de vermelde bijlage 7 'Rapporteringsmodel tariefvoorstel' omvatte:

- Het nazicht door de VREG of het verwachte inkomen van de distributienetbeheerder uit zijn periodieke distributienettarieven voor niet-exogene kosten, volgend uit zijn tariefvoorstel en de daarbij gehanteerde rekenvolumes, het door de VREG toegelaten inkomen voor niet-exogene kosten niet overschrijdt. De VREG heeft hierbij, gezien de hoogte van de bedragen en de rekenvolumes, ten gevolge van de noodzakelijke afronding van de tarieven voor weergave op het tariefblad, in een aantal gevallen kleine afrondingsverschillen vastgesteld, die, rekening houdend met de in de tariefmethodologie voorziene dekking van het volumerisico, geen aanleiding gaven tot verdere actie van de distributienetbeheerder.
- Het nazicht door de VREG of het verwachte inkomen van de distributienetbeheerder uit zijn periodieke distributienettarieven voor exogene kosten, volgend uit zijn tariefvoorstel en de daarbij gehanteerde rekenvolumes, gelijk is aan het door de VREG toegelaten inkomen voor exogene kosten op eventuele afrondingsverschillen na.
- Wat betreft het titelblad:
 - o Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder de gevraagde informatie (naam van de distributienetbeheerder, ondernemingsnummer, BTW-regime, naam van de werkmaatschappij en type activiteit) volledig en correct heeft ingevuld.
- Wat betreft Tabel 1 'Overzicht toegestaan inkomen gereguleerde activiteiten 'elektriciteit' en 'gas' voor boekjaar 2015:
 - o Nazicht door de VREG of de vermelde bedragen correct zijn.
- Wat betreft Tabel 2 'Opdeling toegestaan inkomen voor gereguleerde activiteit 'elektriciteit' volgens tariefcomponenten':
 - o Nazicht door de VREG of de over de tariefcomponenten toegewezen inkomsten voor exogene kosten overeenstemmen met het toegelaten inkomen zoals vermeld in Tabel 1.
 - o Nazicht door de VREG of de over de tariefcomponenten toegewezen inkomsten voor niet-exogene kosten overeenstemmen of kleiner zijn dan het toegelaten inkomen zoals vermeld in Tabel 1.
 - o Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder een correcte scheiding heeft aangehouden in de opdeling tussen exogene en niet-exogene kosten per tariefcomponent.
 - o Nazicht door de VREG over de overeenstemming van de opdeling door de distributienetbeheerder van het inkomen voor exogene kosten over de tariefcomponenten met deze gebruikt in de opdeling van het budget exogene kosten in het rapporteringsmodel voor exogene kosten, Tabel 3A.
 - o Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder het inkomen voor niet-exogene kosten volgens transparante criteria heeft verdeeld over de tariefcomponenten, rekening houdend met de kosten die d.m.v. zijn verdeelsleutels over de tariefcomponenten worden doorgerekend.

- Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Wat betreft Tabel 3 'Opdeling toegestaan inkomen voor gereguleerde activiteit 'elektriciteit' volgens klantengroep':
 - Nazicht door de VREG van de vermelde klantengroepen overeenkomstig de bepalingen hieromtrent in par. 6.2.1 van de tariefmethodologie.
 - Nazicht door de VREG of de waarden per tariefcomponent toegewezen over de verschillende klantengroepen in deze Tabel 3 aansluiten bij de waarden die per tariefcomponent worden vermeld in Tabel 2.
 - Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
 - De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
 - Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder een correcte scheiding heeft aangehouden in de opdeling tussen exogene en niet-exogene kosten per tariefcomponent.
 - Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder volgens transparante criteria een correcte opdeling heeft aangehouden tussen de verschillende klantengroepen, eveneens volgens hun omvang en toegang tot het distributienet (afname of injectie) en ook van het aandeel van elke tariefcomponent in het aandeel van de hieraan door de distributienetbeheerder via zijn verdeelsleutels toegewezen exogene en/of niet-exogene kosten.
 - Het nazicht door de VREG van de door de distributienetbeheerder aangeleverde nota betreffende de door hem gehanteerde verdeelsleutels, overeenkomstig de in bijlage 8 pt. 1 van de tariefmethodologie opgevraagde nota.
- Wat betreft Tabel 4 'Tarieflijst distributienettarieven elektriciteit – AFNAME – JAAR 2015':
 - Het onderzoek door de VREG van de door de distributienetbeheerder ingediende tariefstructuur, tarieven en de op het tariefblad vermelde informatie. Hierbij hield de VREG rekening met de bepalingen in par. 6.2.1 en 6.3.1 van de tariefmethodologie evenals werd vergeleken met het tariefblad dat voor de distributienetbeheerder van toepassing is in 2014 zoals beschikbaar op de website van de CREG.
- Wat betreft Tabel 5 'Reconciliatie van het toegestaan inkomen voor de gereguleerde activiteit elektriciteit 2015 met de geraamde omzet voor de periodieke tarieven (afname)':
 - Het onderzoek door de VREG of de in deze tabel gebruikte rekenvolumes voldoen aan de voorwaarden betreffende de rekenvolumes in par. 5.7 van de tariefmethodologie.
 - Het nazicht door de VREG of de in deze tabel gebruikte waarden voor de tarieven in overeenstemming zijn met de tarieven vermeld in de tarieflijst in Tabel 4.

- De controle door de VREG of het verwachte inkomen uit tarieven en rekenvolumes overeenkomt met of lager is lager dan het door de VREG toegelaten inkomen voor exogene en niet-exogene kosten exclusief het inkomen voor het gebruik van het transmissienet voor de gereguleerde activiteit elektriciteit gedeelte afname, zoals in Tabel 3 van het rapporteringsmodel vermeld.
 - Het onderzoek van het door de distributienetbeheerder voorgestelde gebruik van een maximumtarief en de toepassing daarvan, volgens de in bijlage 8 pt. 2 van de tariefmethodologie door de VREG opgevraagde informatie.
 - Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
 - De controle door de VREG op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Wat betreft Tabel 6A 'Tarieflijst transmissienettarieven voor boekjaar 2015':
- Het onderzoek door de VREG van de door de distributienetbeheerder ingediende tariefstructuur, tarieven en de op het tariefblad vermelde informatie. Hierbij hield de VREG rekening met de bepalingen in par. 6.2.1 van de tariefmethodologie evenals werd vergeleken met het tariefblad dat voor de distributienetbeheerder van toepassing is in 2014 zoals beschikbaar op de website van de CREG.
- Wat betreft Tabel 6B 'Aansluiting transmissienettarieven Elia en de door de DNB doorgerekende transmissienettarieven voor boekjaar 2015':
- Het onderzoek door de VREG van door de distributienetbeheerder gemaakte aansluiting tussen de transmissienettarieven inclusief toeslagen van de transmissienetbeheerder voor 2015 van toepassing op de distributienetbeheerders en de transmissienettarieven voor zijn distributienetgebruikers zoals vermeld in Tabel 6A. De VREG vroeg in het kader van dit onderzoek bijkomende informatie op bij de distributienetbeheerders en had tevens contact met de CREG betreffende de timing van de vaststelling van de toeslagen.
- Wat betreft Tabel 7 'Tarieflijst distributienettarieven elektriciteit – INJECTIE – JAAR 2015':
- Het onderzoek door de VREG van de door de distributienetbeheerder ingediende tariefstructuur, tarieven en de op het tariefblad vermelde informatie. Hierbij hield de VREG rekening met de bepalingen in par. 6.2.1 en 6.3.1 van de tariefmethodologie evenals werd vergeleken met het tariefblad dat voor de distributienetbeheerder van toepassing is in 2014 zoals beschikbaar op de website van de CREG.
- Wat betreft Tabel 8 'Reconciliatie van het toegestaan inkomen voor de gereguleerde activiteit elektriciteit 2015 met de geraamde omzet voor de periodieke tarieven (injectie)':
- Het onderzoek door de VREG of de in deze tabel gebruikte rekenvolumes voldoen aan de voorwaarden betreffende de rekenvolumes in par. 5.7 van de tariefmethodologie.
 - Het nazicht door de VREG of de in deze tabel gebruikte waarden voor de tarieven in overeenstemming zijn met de tarieven vermeld in de tarieflijst in Tabel 4.

- De controle door de VREG of het verwachte inkomen uit tarieven en rekenvolumes overeenkomt met of lager is lager dan het door de VREG toegelaten inkomen voor exogene en niet-exogene kosten zoals in Tabel 3 van het rapporteringsmodel vermeld.
 - Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
 - De controle door de VREG op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Wat betreft Tabel 9 'Opdeling toegestaan inkomen voor gereguleerde activiteit gas 2015 volgens tariefcomponenten':
- Nazicht door de VREG of de over de tariefcomponenten toegewezen inkomsten voor exogene kosten overeenstemmen met het toegelaten inkomen zoals vermeld in Tabel 1.
 - Nazicht door de VREG of de over de tariefcomponenten toegewezen inkomsten voor niet-exogene kosten overeenstemmen of kleiner zijn dan het toegelaten inkomen zoals vermeld in Tabel 1.
 - Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder een correcte scheiding heeft aangehouden in de opdeling tussen exogene en niet-exogene kosten per tariefcomponent.
 - Nazicht door de VREG over de overeenstemming van de opdeling door de distributienetbeheerder van het inkomen voor exogene kosten over de tariefcomponenten met deze gebruikt in de opdeling van het budget exogene kosten in het rapporteringsmodel voor exogene kosten, Tabel 3A.
 - Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder het inkomen voor niet-exogene kosten volgens transparante criteria heeft verdeeld over de tariefcomponenten, rekening houdend met de kosten die d.m.v. zijn verdeelsleutels over de tariefcomponenten worden doorgerekend.
 - Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
 - De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
- Wat betreft Tabel 10 'Opdeling toegestaan inkomen voor gereguleerde activiteit 'gas' 2015 volgens klantengroep (afname)':
- Nazicht door de VREG van de vermelde klantengroepen overeenkomstig de bepalingen hieromtrent in par. 6.2.2 van de tariefmethodologie.
 - Nazicht door de VREG of de globale waarden per tariefcomponent over de klantengroepen in deze Tabel 10 aansluiten bij de waarden die per tariefcomponent worden vermeld in Tabel 9.
 - Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.

- De controle op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.
 - Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder een correcte scheiding heeft aangehouden in de opdeling tussen exogene en niet-exogene kosten per tariefcomponent.
 - Het nazicht door de VREG van de door de distributienetbeheerder aangeleverde nota betreffende de door hem gehanteerde verdeelsleutels, overeenkomstig de in bijlage 8 pt. 1 van de tariefmethodologie opgevraagde nota.
 - Nazicht door de VREG of de distributienetbeheerder volgens transparante criteria een correcte opdeling heeft aangehouden tussen de verschillende klantengroepen, eveneens volgens hun omvang en toegang tot het distributienet (afname of injectie) en ook van het aandeel van elke tariefcomponent in het aandeel van de hieraan door de distributienetbeheerder via zijn verdeelsleutels toegewezen exogene en/of niet-exogene kosten.
- Wat betreft Tabel 11 'Tarieflijst distributienettarieven gas – AFNAME – JAAR 2015':
- Het onderzoek door de VREG van de door de distributienetbeheerder ingediende tariefstructuur, tarieven en de op het tariefblad vermelde informatie. Hierbij hield de VREG rekening met de bepalingen in par. 6.2.2 en 6.3.2 van de tariefmethodologie evenals werd vergeleken met het tariefblad dat voor de distributienetbeheerder van toepassing is in 2014 zoals beschikbaar op de website van de CREG.
- Wat betreft Tabel 12 'Reconciliatie van het toegestaan inkomen voor de gereguleerde activiteit gas 2015 met de geraamde omzet voor de periodieke tarieven':
- Het onderzoek door de VREG of de in deze tabel gebruikte rekenvolumes voldoen aan de voorwaarden betreffende de rekenvolumes in par. 5.7 van de tariefmethodologie.
 - Het nazicht door de VREG of de in deze tabel gebruikte waarden voor de tarieven in overeenstemming zijn met de tarieven vermeld in de tarieflijst in Tabel 11.
 - De controle door de VREG of het verwachte inkomen uit tarieven en rekenvolumes overeenkomt met of lager is lager dan het door de VREG toegelaten inkomen voor exogene en niet-exogene kosten voor de gereguleerde activiteit gas gedeelte afname, zoals in Tabel 10 van het rapporteringsmodel vermeld.
 - Het nazicht door de VREG van de correctheid van de in de Tabel gebruikte berekeningen.
 - De controle door de VREG op de volledigheid en de tekens van de ingevulde gegevens.

Aanvullend vroeg de VREG aan de distributienetbeheerders om een berekening van het distributietarief voor een aantal typeklanten uit te voeren teneinde een inzicht te verkrijgen in de concrete impact van de gewijzigde distributienettarieven. Tevens vroeg de VREG een inzicht in de gehanteerde rekenvolumes en hun verhouding t.o.v. de rekenvolumes die in het verleden werden gebruikt voor de vaststelling van de periodieke distributienettarieven die van kracht zijn in 2014.

De VREG nam kennis van volgende door de EANDIS-distributienetbeheerders voorgestelde wijzigingen binnen hun tarifiering:

- Een aanpassing van het tarief openbaredienstverplichtingen voor de afname exclusief nacht bij de elektriciteitsdistributienetbeheerders onder EANDIS EN INFRAX t.o.v. 2014, nl. gezet op 25% van het dagtarief openbaredienstverplichtingen in 2015, wat aldus bijdraagt aan een harmonisatie van de tariefstructuur.
- Een gelijk capaciteitstarief bij de distributienetbeheerders met werkmaatschappij EANDIS voor wat betreft de klantengroep prosumenten met terugdraaiende teller tussen deze op Trans LS en deze op LS, zoals voorgesteld en, na opmerkingen door de VREG, behouden en gemotiveerd door de werkmaatschappij.
- Daarnaast nam de VREG kennis van het feit dat de distributienetbeheerders binnen eenzelfde werkmaatschappij gelijke jaarprijzen hanteren voor de meet- en telactiviteit. De VREG stelt vast dat dit ook in de vorige reguleringsperiode onder toezicht van de CREG het geval was, toen nog met uitzondering van distributienetbeheerder PBE. De werkwijze is dan aanvaardbaar gezien ze reeds in het verleden werd toegepast door de vorige regulator, het logisch lijkt aangezien eenzelfde werkmaatschappij de meet- en telactiviteit uitoefent voor haar distributienetbeheerders en het meet- en teltarief een onderdeel vormt van het gehele nettatarief voor de klant.

IV.2 Niet-periodieke distributienettarieven

De VREG licht hieronder toe hoe ze de tariefvoorstellen van de distributienetbeheerders voor de niet-periodieke elektriciteits- en aardgasdistributienettarieven voor het kalenderjaar 2015 heeft onderzocht.

Overeenkomstig par. 5.12 van de Methode ter vaststelling van de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas voor de eerste reguleringsperiode 2015-2016, zijn de niet-periodieke distributienettarieven voor 2015 deze voor het jaar 2012, indertijd vastgesteld onder toezicht van de CREG, en geïndexeerd volgens de inflatie. Pas vanaf volgend jaar kan de distributienetbeheerder voor de niet-periodieke distributienettarieven voor 2016 een tarievendossier met nieuwe tariefstructuur indienen bij de VREG.

De VREG controleerde aldus de van de distributienetbeheerders ontvangen tariefvoorstellen op hun overeenstemming met de niet-periodieke distributienettarieven die van toepassing zijn voor 2014, op de hoogte en verantwoording van de door distributienetbeheerder toegepaste indexatie, op de verantwoording van eventuele verschillen met de tarieflijst van 2014, ten gevolge van nieuwe materialen of producten, en op de juistheid, leesbaarheid voor de klant en volledigheid wat betreft de beschrijvingen in de tarieflijsten.

Wat betreft de niet-periodieke distributienettarieven van de elektriciteitsdistributienetbeheerders bij EANDIS werden tevens een nieuwe set niet-periodieke distributienettarieven toegelaten t.o.v. 2014, zijnde de tarieven voor de realisatie van nieuwe aansluitingen van afnemers of producenten op het distributienet en aanpassing van de later bestaande aansluitingen op het nu door de VREG toegelaten 36 kV spanningsnet. Deze werden door de VREG in detail onderzocht op hun verantwoording, door het onderzoek van bijkomend opgevraagde informatie bij de werkmaatschappij EANDIS.

V. BESCHIKKEND GEDEEELTE

Beslist:

Artikel 1. Het tariefvoorstel van IMEA van 24 oktober 2014, aangepast op 13 en 24 november en 13 december 2014, voor de niet-periodieke distributietarieven voor aardgas voor het jaar 2015 wordt goedgekeurd. De goedgekeurde niet-periodieke distributietarieven worden als bijlage toegevoegd.

Artikel 2. Het tariefvoorstel van IMEA van 1 december 2014, aangepast op 11 en 16 december 2014, voor de periodieke distributietarieven voor aardgas voor het jaar 2015 wordt goedgekeurd. De goedgekeurde periodieke distributietarieven worden als bijlage toegevoegd.

Artikel 3. De onder artikel 1 en artikel 2 goedgekeurde tarieven zijn van toepassing vanaf 1 januari 2015 tot en met 31 december 2015.

Voor de VREG

Brussel, 18 december 2014

André Pictoel
Gedelegeerd Bestuurder

Imea - AARDGAS - Tarieflijst distributienettarieven 2015 - Afname

	NIET-TELEGEMETEN KLANTEN				TELEGEMETEN KLANTEN		Doorvervoer	
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	LD	MD
	Jaarverbruik (kWh)				Jaarverbruik (kWh)		All-in tarief	
	0 - 5 000	5 001 - 150 000	150 001 - 1 000 000	> 1 000 000	< 10 000 000	> 10 000 000		
I. De tarieven voor het gebruik van het distributienet								
1) Het basistarief voor overbrenging met het net								
Vaste term	EUR/jaar	9,99	62,45	249,81	2.386,26			
Proportionele term	EUR/kWh	0,0139848	0,0034923	0,0022432	0,0001067	0,0001067	0,0001034	0,0010875
Capaciteit	EUR/maxcap					1,8540593	0,1735475	
2) Het tarief voor het systeembeheer								
	EUR/kWh	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	
3) Het tarief voor de metingactiviteit								
Jaaropname	Jaarprijs	9,95				-		
MMR	Jaarprijs	157,00				-		
AMR	Jaarprijs	-				830,00		
II. Het tarief openbare dienstverplichtingen								
	EUR/kWh	0,0011502	0,0011502	0,0011502	0,0000000	0,0000000	0,0000000	
III. TARIEVEN VOOR DE COMPLEMENTAIRE DIENSTEN								
	EUR/kWh	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	
IV. TARIEVEN VOOR DE SUPPLEMENTAIRE DIENSTEN								
	EUR/kWh	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	
V. BELASTINGEN, HEFFINGEN, TOESLAGEN, BIJDAGEN EN RETRIBUTIES								
1) Toeslagen of heffingen ter dekking van de openbare dienstverplichtingen								
	EUR/kWh	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	
2) Toeslagen ter dekking van de werkingskosten van de reguleringsinstantie								
	EUR/kWh	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	
3) Bijdragen ter dekking van de verloren kosten								
	EUR/kWh	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	
4) Lasten van niet-gekapitaliseerde pensioenen								
	EUR/kWh	0,0004693	0,0004693	0,0004693	0,0000777	0,0000777	0,0000084	
5) Rechtspersonenbelasting								
	EUR/kWh	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	0,0000000	
6) Overige lokale, provinciale, gewestelijke en federale belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies								
	EUR/kWh	0,0000638	0,0000638	0,0000638	0,0000081	0,0000081	0,0000009	

TOEWIJZINGSMODALITEITEN

- >> De toewijzing van een gebruiker in jaaropnamesysteem aan één van de tariefcategorieën, T1, T2, T3 of T4 gebeurt op basis van zijn laatst gemeten verbruik omgerekend naar één jaar met behulp van zijn SLP met KCF.
- >> De toewijzing van een gebruiker in maandopnamesysteem aan één van de tariefcategorieën, T1, T2, T3 of T4 gebeurt op basis van het gemeten verbruik van vorig kalenderjaar (extrapolatie naar één jaar indien onvolledig jaar) en blijft van toepassing gedurende het gehele betrokken kalenderjaar. **
- >> De toewijzing van een gebruiker uitgerust met een telemetersysteem aan één van de tariefcategorieën T5 of T6 gebeurt op basis van het gemeten verbruik van vorig kalenderjaar (extrapolatie volgens profiel van de klant in geval van onvolledig jaar) en blijft van toepassing gedurende het gehele betrokken kalenderjaar.
- >> Voor nieuwe gebruikers gebeurt de toewijzing op basis van een geschat jaarverbruik en de keuze van een meteringsysteem
- ** Van de regel om T4 gedurende het ganse kalenderjaar toe te passen kan worden afgeweken indien 3 voorwaarden gelijktijdig vervuld zijn: ten eerste: de klant (of zijn energieleverancier) vraagt uitdrukkelijk om het tarief te veranderen;
ten tweede: het bewijs wordt geleverd dat het reële of verwachte jaarverbruik lager ligt dan de drempel van 1 miljoen kWh; en ten derde: het nieuwe verbruikspeel is duurzaam (meer dan één jaar). De rechtzetting gebeurt met retro-actieve kracht.

FACTURATIEMODALITEITEN

- >> Voor de gebruiker in jaaropnamesysteem dient eerst, op basis van zijn gemeten verbruik omgerekend naar één jaar, het tarief (T1, T2, T3 of T4) bepaald te worden. Indien dit tarief verschilt van het tarief waaraan de tussentijdse facturen werden opgesteld, dan heeft de gebruiker recht op het meest gunstige tarief (= best billing principe). Voor de effectief toe te passen tarieven dienen de gemeten kWh over de verschillende tariefperiodes verdeeld te worden op basis van SLP met KCF.
- Voor de facturatie van de vaste term en de meteringkost worden de jaartarieven gepronatiseerd over het aantal dagen die de gemeten periode bestrijkt.
- >> De gemeten kWh van een gebruiker in maandopnamesysteem worden maandelijks definitief gefactureerd aan het tarief dat aan hem voor het betrokken kalenderjaar toegewezen werd.
- De vaste term en de meteringkost worden gepronatiseerd over het aantal dagen die de gemeten periode bestrijkt.
- >> De gemeten kWh en capaciteiten van gebruikers uitgerust met een telemeteringsysteem worden maandelijks definitief gefactureerd aan het tarief dat aan hem voor het betrokken kalenderjaar toegewezen werd.
- >> **Onderbreekbare klanten: onderbreekbaarheidscoëfficiënt : tarief voor de basisdiensten x (0.6 + 0.4 x (vast aansluitingsvermogen / totaal aansluitingsvermogen))**

IMEA

Tarieven aansluiting aardgas

2015

Studiekosten in functie van het aan te sluiten vermogen		
Vermogen	Oriënterende studie	Detailstudie
<= 25 m³/h	gratis	gratis
<= 100 m³/h	269,13 €	538,25 €
<= 400 m³/h	538,25 €	1.076,50 €
> 400 m³/h	1.076,50 €	2.153,00 €

Alle eenheidsprijzen zijn in € en exclusief BTW. De prijzen van toepassing vanaf 01/01/2015 voor alle netgebruikers
De bedragen zijn tussenkomsten en verschaffen geen eigendomsrecht op openbare weg of aan installaties van de DNB
De prijzen zijn (tenzij anders vermeld) geldig voor uitvoering tijdens de normale werkuren (werkdagen 8-16u)
De kosten voor de oriënterende studie worden terugbetaald als de detailstudie de oriënterende studie tegenspreekt.

IMEA

Standaard Eenheidsprijzen Diverse Werken Aansluiting Aardgas 2015

Alle werken buiten standaard op vraag van de netgebruiker of specifiek toewijsbaar, als diversen aanrekenen.

Item (blad 1/2)	Eenh.prijs
	excl. BTW
buitenopstelling gasmeter LD (= niet standaard) :	
opstelling gasmeter G4 of G6 in kast buiten : extra kost	285,98 €
opstelling gasmeter G10,G16 of G25 in kast buiten : extra kost	713,90 €
opstelling gasmeter rotor 65 m ³ /h in kast buiten : extra kost	2.661,05 €
opstelling gasmeter rotor 100 m ³ /h in kast buiten : extra kost	3.067,49 €
opstelling gasmeter rotor 160 m ³ /h in kast buiten : extra kost	4.548,25 €
opstelling gasmeter rotor 250 m ³ /h in kast buiten : extra kost	4.520,93 €
plaatsen buitenafsluiter LD tot PE63 op bestaande aansluiting achteraf	554,81 €
vernieuwen dienstleiding (initiatief DNB of verantwoord)	gratis
wegnemen dienstleiding tot PE 63 of St50 op vraag netgebruiker (incl. 1 gasmeter)	472,62 €
verplaatsen dienstleiding tot PE40 (incl. 1 gasmeter) bestaat uit volgende onderdelen:	695,04 €
- Wegname bestaande dienstleiding	472,62 €
- Plaatsen nieuwe standaard aansluiting op andere plaats	1.428,09 €
verzwaren dienstleiding tot max 10 m ³ /h (zelfde plaats)	989,05 €
verzwaren dienstleiding tot PE63 excl. gasmeter	1.160,92 €
verplaatsen dienstleiding tot PE63 (incl. 1 gasmeter)	1.863,58 €
wegnemen dienstleiding groter dan PE63 of St50 op vraag netgebruiker (incl. 1 gasmeter)	1.847,87 €
plaatsen of vervangen gasmeter tot 10 m ³ /h op bestaande dienstleiding (vraag klant)	280,85 €
plaatsen gasmeter tot 10 m ³ /h in appartementsgebouw (op bestaande collector)	206,61 €
verplaatsen 1 gasmeter tot 10 m ³ /h indien technisch mogelijk in zelfde lokaal (max.2 m verplaatsing)	381,66 €
wegnemen 1 gasmeter tot 40 m ³ /h zonder wegname dienstleiding (= niet de laatste)	183,86 €
wegnemen elke extra bijkomende gasmeter tot 40 m ³ /h (niet de laatste gasmeter)	43,44 €
wegnemen grote balggasmeter LD > 40 m ³ /h (niet de laatste) (' verminderen debiet ')	619,70 €
wegnemen gasmeter indien de laatste = inbegrepen in prijs wegnemen dienstleiding	p.m.
verzwaren gasmeter tot 10 m ³ /h op bestaande dienstleiding	222,42 €
verzwaren gasmeter tot 16 - 25 m ³ /h op bestaande dienstleiding	1.238,44 €
verzwaren gasmeter tot 40 m ³ /h op bestaande dienstleiding	1.449,70 €
verzwaren dienstleiding tot PE63 incl. gasmeter tot 16 - 25 m ³ /h	2.062,52 €
verzwaren dienstleiding tot PE63 incl. gasmeter tot 40 m ³ /h	2.273,78 €
plaatsen of vervangen gasmeter 16 en 25 m ³ /h op bestaande dienstleiding (vraag klant)	1.238,44 €
plaatsen of vervangen gasmeter 40 m ³ /h op bestaande dienstleiding (vraag klant)	1.449,70 €
eerste indienststelling nieuw toegangspunt (nieuwe aansluiting)	gratis
extra verplaatsing indienststelling LD of MD = < 40 m ³ /h	113,26 €
extra verplaatsing indienststelling MD > 40 m ³ /h	182,90 €
Drop / End of Contract Niet Residentieel (1)	186,18 €
(1) Aan te rekenen aan leverancier	
buiten dienststelling toegangspunt LD en MD =< 40m ³ /h (afsluiten gasmeter of buitenafsluiter)	129,19 €
buiten dienststelling toegangspunt MD > 40 m ³ /h (afsluiten gasmeter of buitenafsluiter)	208,62 €
buiten dienststelling toegangspunt LD en MD =< 40m ³ /h (afkoppelen dienstleiding)	472,62 €
heraansluiten toegangspunt LD en MD =<40m ³ /h na drop (gasmeter of buitenafsluiter)	129,19 €
heraansluiten toegangspunt MD >40m ³ /h na drop (gasmeter of buitenafsluiter)	208,62 €
heraansluiten toegangspunt LD en MD =< 40m ³ /h na drop (heraan koppelen dienstleiding)	486,12 €
Afsluiten meter elektriciteit en gas tegelijkertijd	144,43 €
Kosten invorderingen	
rappelkosten	5,90 €
ingebrekestellingskosten aangetekend	14,17 €
ingebrekestellingskosten niet aangetekend	5,90 €
Facturatiekosten energie	-
1ste duplicaat factuur	<u>gratis</u>
2de duplicaat factuur	5,90 €
Extra meteropname op vraag van de klant	48,14 €
Verplichte meteropname buiten de diensturen op vraag van de klant (2)	48,14 €
(2) Zie Technisch Reglement Distributie Elektriciteit en Gas Artikel V.1.3.5 §5 (aangezien we de laatste 48 maanden geen fysieke meteropname konden uitvoeren, maken wij een afspraak met de netgebruiker. Indien deze vraagt om de meteropname te doen buiten de diensturen kunnen de kosten hiervoor doorgerekend worden aan de distributienetgebruiker).	
visuele controle gasmeter	80,24 €
ijking gasmeter op ijkbank : tot G6 (indien gasmeter goed blijkt)	461,75 €
ijking gasmeter op ijkbank : tot G25 (indien gasmeter goed blijkt)	1.533,06 €
technische controle gasmeter onafhankelijk van het type vanaf 40 m ³ /h tem 1000 m ³ /h met meetwagen (indien gasmeter goed blijkt) - ook voor MD aansluitingen geldig	3.508,50 €
ijking gasmeter op ijkbank voor meters met debiet hoger dan 40 m ³ /h (als meter goed blijkt)	
ter beschikking stellen impulsen gasmeter (achteraf aangevraagd) (3)	991,22 €
(3) : eventuele noodzakelijke vervanging gasmeter niet inbegrepen	

verplaatsing DNB agent : opm: een verplaatsing omwille van gasreukmelding, binnen of buiten , is gratis	80,24 €
extra uurloon diversen (incl. vervoerkost)	80,24 €
Zegelbreuk	80,24 €

Overige diverse werken op aanvraag of volgens noodzaak voor speciale toepassingen : bestek

Alle eenheidsprijzen zijn in € en exclusief BTW. De prijzen van toepassing vanaf 01/01/2015 voor alle netgebruikers
De bedragen zijn tussenkomsten en verschaffen geen eigendomsrecht op openbare weg of aan installaties van de DNB
De prijzen zijn (tenzij anders vermeld) geldig voor uitvoering tijdens de normale werkuren (werkdagen 8-16u)

Standaard Eenheidsprijzen Diverse Werken Aansluiting Aardgas 2015

Alle werken buiten standaard op vraag van de netgebruiker of specifiek toewijsbaar, als diversen aanrekenen.

Item (blad 2/2)	Eenh.prijs excl. BTW
Gasdicht vrijeschakelen en terug normaal schakelen klantencabine gas MD>40m³/h	722,15 €
Wegname MD klantencabine samen met aansluiting tot en met diameter PE 63mm-50mm st	1.059,53 €
Wegname MD klantencabine samen met aansluiting diameter 80mm-100mm-150mm St	2.057,67 €
Wegname MD klantencabine samen met aansluiting diameter 200mm-250mm St	2.676,60 €
Wegname MD klantencabine samen met aansluiting 110-160-200 mm PE	1.679,62 €
Fraude administratiekosten	538,25 €
Afzonderlijke verplaatsing uit- en indienststelling klantcabine	160,48 €
Plaatsen mobiele regellijn op vraag van de klant	377,18 €
Leveren cabineslot (gas of elektriciteit)	133,55 €
Aanpassen lagedruk gasleiding PE in lijn over max 14 m excl. graafwerk en herstel wegbedekking	2.049,77 €
Aanpassen lagedruk gasleiding staal tot diameter 150 in lijn over max 14 m excl. graafwerk en herstel wegbedekking	3.078,32 €
Herstellen kleine beschadiging gasaansluiting tijdens de diensturen	147,55 €
Herstellen kleine beschadiging gasaansluiting buiten de diensturen	219,77 €

Aan te rekenen kosten aardgas door de sociale leverancier	Beschermde klant	Niet-Beschermde klant
Invorderingen aardgas	Eenh.prijs excl. BTW	Eenh.prijs excl. BTW
Rappelkosten *	gratis	5,90 €
Ingebrekestellingskosten aangetekend *	gratis	14,17 €
Ingebrekestellingskosten niet aangetekend *	gratis	5,90 €
Plaatsen budgetmeter aardgas	gratis	gratis
Afsluiten aardgas aan meter (na advies Lac)*	129,19 €	129,19 €
Afsluiten aardgas aan meter NA lancering budgetmeter aardgas	gratis	gratis
Afsluiten aardgas aan buitenafsluiter (na advies Lac)*	129,19 €	129,19 €
Afsluiten aardgas ondergronds (na advies Lac)*	472,62 €	472,62 €
Afsluiten aardgas aan meter (bij fraude)	129,19 €	129,19 €
Afsluiten aardgas aan buitenafsluiter (bij fraude)	129,19 €	129,19 €
Afsluiten aardgas ondergronds (bij fraude)	472,62 €	472,62 €
Heraansluiten aardgas aan meter (na advies Lac)	129,19 €	129,19 €
Heraansluiten aardgas aan meter (na advies Lac) NA lancering budgetmeter aardgas	gratis	gratis
Heraansluiting aardgas aan buitenafsluiter (na advies Lac)	129,19 €	129,19 €
Heraansluiting aardgas ondergronds (na advies Lac)	486,12 €	486,12 €
Heraansluiten aardgas aan meter (na fraude)	129,19 €	129,19 €
Heraansluiten aardgas aan buitenafsluiter (na fraude)	129,19 €	129,19 €
Heraansluiten aardgas ondergronds (na fraude)	486,12 €	486,12 €
* vrij van BTW		
Diverse kosten Sociale Dienstverplichtingen		
Administratieve kosten	NVT	NVT
Aanrekening duplicaat facturen E/G		
- 1e duplicaat factuur	gratis	gratis
- 2e duplicaat factuur	5,90 €	5,90 €
Aanrekening budgetmeterkaart	24,07 €	24,07 €
Activatie budgetmeter	gratis	gratis
Desactivatie budgetmeter	gratis	gratis
Fraude: administratiekosten	538,25 €	538,25 €
Eerste extra meteropname op vraag van de klant (4)	gratis	48,14 €
Bijkomende extra meteropnames op vraag van de klant (4)	48,14 €	48,14 €
Verplichte meteropname buiten de diensturen op vraag van de klant (5)	48,14 €	48,14 €
Nutteloze verplaatsing tijdens de diensturen	80,24 €	80,24 €
Nutteloze verplaatsing buiten de diensturen	120,36 €	120,36 €

(4) Zie Technisch Reglement Distributie Elektriciteit en Gas Artikel V.3.1.5 §8 (naast de 2-jaarlijkse fysieke opname vraagt de distributienetgebruiker aan de distributienetbeheerder een extra opname door een meteropnemer)

(5) Zie Technisch Reglement Distributie Elektriciteit en Gas Artikel V.1.3.5 §5 (aangezien we de laatste 48 maanden geen fysieke meteropname konden uitvoeren, maken wij een afspraak met de netgebruiker. Indien deze vraagt om de meteropname te doen buiten de diensturen kunnen de kosten hiervoor doorgerekend worden aan de distributienetgebruiker).

Overige diverse werken op aanvraag of volgens noodzaak voor speciale toepassingen : bestek

Alle eenheidsprijzen zijn in € en exclusief BTW. De prijzen van toepassing vanaf 01/01/2015 voor alle netgebruikers
De bedragen zijn tussenkomsten en verschaffen geen eigendomsrecht op openbare weg of aan installaties van de DNB
De prijzen zijn (tenzij anders vermeld) geldig voor uitvoering tijdens de normale werkuren (werkdagen 8-16u)

IMEA

Aansluitingstarieven voor distributienetgebruikers op het lagedruk aardgasnet (LD 20/25 of 100 mbar) , met uitgangsdruk 20/25 mbar					
Aansluitingstarieven voor distributienetgebruikers op het middendruk aardgasnet (MD 5 bar), met uitgangsdruk 20/25 mbar of 98 mbar , en met maximaal debiet 40 m³/h					
Woningen of gebouwen met 1 leveringsplaats					
Woningen of gebouwen met 2 leveringsplaatsen in 1 gebouw op 1 enkele dienstleiding					
Appartementsgebouwen met gemeenschappelijke meteropstelling op gelijkvloers of in kelder					
A Uitbreiding van het distributienet		B Aansluiting en meetinstallatie		D Diversen	
Boven een debiet van 16 m³/h dient nagegaan of het lokale LD net voldoende capaciteit heeft om de aansluiting toe te laten. Enkel de DNB kan de mogelijkheid van een netuitbreiding positief evalueren (studie) . Netuitbreidingen LD voor residentiële klanten moeten kaderen in een langetermijnplanning bepaald door de DNB (2)		Graaf- en herstelwerk op openbaar domein . Lengte dienstleiding beperkt tot 25 m buiten (gevel - rooilijn) Lengte dienstleiding beperkt tot 3 m binnen . Aansluitbaarheid beperkt tot een maximum netdiameter van 200 mm Gasmeter inbegrepen, standaard opgesteld in lokaal		Alle prijzen zijn geldig voor werkzaamheden gelijktijdig uitgevoerd met de aansluitingswerken, ze zijn niet van toepassing in geval van aanpassingswerken aan bestaande installaties noch voor afzonderlijke interventies. Alle buiten standaard specifiek toewijsbare werken en materialen worden apart aangerekend	
Maximum uurdebiet (m³/h)	Dienstleiding	Gratis uitbreiding LD net	LD 20/25 of 100 mbar prijs (€)	MD 5 bar mini klanten cabine prijs (€)	prijs (€)
Netgebruikers tot 10 m³/h (residentiële netgebruikers : woningen en appartementen)					
8-10 m³/h	PE 32(40)	Indien conform jaarplanning DNB (2)	206,61(1)	2.575,32 €	68,76 €
					uitbreiding LD openbaar domein (buiten jaarplanning) /m
					Extra werken op openbaar domein :
					onderboring weg - als technisch mogelijk - vergunning afgeleverd Indien aansluiting max. 10Nm³/h en afstand distributieleiding - uitgang meter max. 20m
					gratis
					In andere gevallen: onderboring gemeenteweg - als technisch mogelijk - vergunning afgeleverd - onderboring (max diameter PE63) prijs per meter
					88,88 €
Professionele netgebruikers boven 10 m³/h (3)					
			LD 20/25 of 100 mbar	MD 5 bar	
16 m³/h	PE 40(63)	25 m	1.915,75 €	3818,3 € (4)	
25 m³/h	PE40(63)	50 m	1.915,75 €	3818,3 € (4)	
40 m³/h	PE 63	50 m	2.230,11 €	4202,17 € (4)	
65 m³/h	PE 110	150 m	3.388,51 €	zie MD aansluiting (bijlage 2)	
100 m³/h	PE 110	150 m	3.399,90 €	zie MD aansluiting (bijlage 2)	
Netgebruikers boven 100 m³/h (uitzonderlijk) (3)					
			enkel LD 100 mbar		
160 m³/h	PE 160	250 m	4.884,89 €	zie MD aansluiting (bijlage 2)	
250 m³/h	PE 160	250 m	5.566,61 €	zie MD aansluiting (bijlage 2)	
400 m³/h	PE 160	250 m	5.567,06 €	zie MD aansluiting (bijlage 2)	
					moelijke onderboringen , doorgang kunstwerken , niet inbegrepen : prijs per m :
					153,51 €
					plaatsen buitenafsluiter LD tot PE63 tegelijk met de aansluiting
					142,26 €
					extra werken op privé domein :
					niet respecteren aansluitbocht nieuwbouw : per energie
					80,24 €
					niet respecteren meteropstelling standaard (< 3 m)
					80,24 €
					plaatsen (dienst)leiding binnen gebouw (als > 3 meter) / m
					26,48 €
					dienstleiding tot PE63 in open sleuf (als > 25 m) / m
					6,44 €
					dienstleiding PE110 in open sleuf (als >25 m) / m
					16,66 €
					extra graafwerken op privé domein :
					sleuf volle grond / m
					20,79 €
					sleuf klinkers - dallen / m
					47,76 €
					sleuf bestrating , beton,asfalt / m
					90,39 €
					graafwerk & dempen / m³
					97,82 €
					uitbraak & herstel voetpad / m²
					49,23 €
					uitbraak & herstel bestrating,concrete,asfalt / m²
					113,65 €
					onderboring (tot 30 m) per m (max. diameter 160 mm)
					88,88 €

Opmerkingen

Het gebouw is gelegen langs het bestaande aardgasnet
De aardgasmeter wordt voorzien op droge en gemakkelijk te bereiken plaats
De aardgasmeter wordt voorzien zo dicht mogelijk bij de openbare weg

Voor woningen en appartementen tot 9 wooneenheden :
zijn de uitvoeringsmodaliteiten vervat in de volgende brochure :
* Technische voorschriften voor aansluiting op het distributienet aardgas *
Deze brochure is te vinden op de website van de netbeheerder .

Werken klant of installateur

Leveren en plaatsen van de wachtbuis op privé-domein
Maken van de buitenput van 1 x 1 meter op plaats van de muurdoorgang in de gevel
Ter beschikking stellen van een opstellingsruimte voor de aardgasmeter
Voorzien van de aardgeleider voor het maken van de equipotentiaal verbinding
Het bezorgen van een officieel attest dat de binneninstallatie voldoet aan de wettelijke normen

Werken Distributienetbeheerder

Graafwerken op openbaar domein
Levering en plaatsing van de dienstleiding en de gasmeter , indienststelling .
Verbinden van de aardgasmeter met de binneninstallatie afstand tussen beide maximaal 1 meter
ter beschikking stellen van impulsen gasmeter: gratis bij aanvraag nieu

(1) Tarief Appartementen met individuele gasmeters G4-G6
tarief per gasmeter tot 10 m³/h : zelfde tarief als voor individuele woning

(1) Sterk verlaagde prijs (met tussenkomst van DNB), enkel geldig voor de initiële aansluiting . Als de aansluiting later verzwaard of verplaatst moet worden zijn de werkelijke kostprijzen van toepassing : zie " standaard eenheidsprijzen diverse werken aardgas : bijlage 4 " .

(2) Residentiële netgebruikers : de distributienetbeheerder voorziet een langetermijn planning om de aansluitbaarheid te verhogen
Indien een netgebruiker buiten de planning van de DNB aangesloten wil worden (en voor zover een uitbreiding mogelijk is) , zijn de volledige kosten van de uitbreiding van het gasnet ten zijnen laste (zie kolom D: uitbreiding LD openbaar domein (buiten jaarplanning) /m).

(3) Niet huishoudelijke netgebruikers met een vermogen boven de 10 m³/h :
Indien een uitbreiding van het distributienet LD nodig is (tot aan een voldoende sterk punt van het bestaande LD net) , dan wordt een bepaalde lengte op openbaar domein ten laste genomen van de distributienetbeheerder ,
Deze lengte dekt niet : onderboringen uitbreiding onder wegdek > 10m , doorgang kunstwerken , bruggen enz. en ook geen extra lengten op privé domein .
De gratis lengte start vanaf het bestaande gasdistributienet (de kost van de aankoppeling aan het bestaande net is inbegrepen) .
Alle uitbreidingen van het gasnet op openbaar domein , langer dan deze gratis lengte , worden volledig aangerekend aan de netgebruiker .

(4) Specifieke MD net (max . 5 bar) bedoeld voor aansluiting van residentiële netgebruikers :
De meest MD (B) netten zijn toevoerleidingen nodig om LD netten te voeden : residentiële netgebruikers worden hier enkel op aangesloten mits de volledige kostprijs wordt betaald .
Er bestaan in sommige deelgemeenten ook MD (B) netten die specifiek zijn aangelegd om residentiële netgebruikers te voeden via een miniklantcabine : in deze dorpskernen en/of verkavelingen is (zal) geen lagedruknet voorzien (worden) ,
en worden de residentiële netgebruikers aangesloten aan het verlaagd tarief dat geldig is voor aansluiting op een lagedruknet .
Professionele netgebruikers tot 40 m³/h :
Tot 40 m³/h wordt eenzelfde redenering toegepast bij dit soort MD netten : tarief LD net wordt aangerekend .

Alle eenheidsprijzen zijn in € en exclusief BTW. De prijzen van toepassing vanaf 01/01/2015 voor alle netgebruikers
De bedragen zijn tussenkomsten en verschaffen geen eigendomsrecht op openbare weg of aan installaties van de DNB
De prijzen zijn (tenzij anders vermeld) geldig voor uitvoering tijdens de normale werkuren (werkdagen 8-16u)

IMEA

Aansluitingstarieven voor netgebruikers op het middendruk (MD) aardgasnet , met uitgangsdruk tot maximaal 500 mbar

A Gratis Uitbreiding van het net				B Aansluiting		C Reduceer- en meetinstallatie			D Diversen		Opmerkingen
Indien een uitbreiding van het distributienet nodig is , (tot aan een voldoende sterk punt van het bestaande MD- net) , dan wordt een bepaalde lengte op openbaar domein ten laste genomen van de netbeheerder. Deze lengte dekt niet : onderboringen > 10m , doorgang kunstwerken , werken op privé terrein . Deze lengte start aan het bestaande net en is inclusief aankoppeling aan het bestaand net. (2) Kwalitatieve WKK gratis uitbreiding :1.000 m alles inbegrepen				Verbinding vanaf het MD- aardgasnet tot de gascabine op privé domein. Verbinding via 1 ondgr. MD-afsluiter Graaf- en herstelwerken openbaar en privé domein ; max. 25 m dienstleiding . Dienstleiding : laswerken en toebehoren ; kathodische bescherming		Oprichting van de gascabine op privé domein (1). Nominale druk volgens het aanwezige MD- net Eén uitgangsdruk van maximaal 500 mbar Opstelling standaard in kast (eventueel in lokaal) Uitgang gascabine in staal , lengte 1 meter inbegrepen. Geen verbinding met de binneninstallatie . Rotorgasmeter of turbinegasmeter VHI : volumehleidingsinstrument vanaf K650			Alle prijzen zijn geldig voor werkzaamheden gelijktijdig uitgevoerd met de aansluitingswerken, Ze zijn niet van toepassing in geval van aanpassings- werken aan bestaande installaties noch voor afzonderlijke interventies.		Alle uitbreidingen op openbaar domein die langer zijn dan de eerste gratis lengte (zie kolom A) zijn ten laste van de netgebruiker : forfait prijs of ev. opmaak detailbestek Speciale aanlegstroken zoals onderboringen > 10 m , doorgang door kunstwerken , bruggen enz. zijn steeds ten laste van de netgebruiker .
Type gascabine	Drukregime gasnet (nominaal) (bar)	Maximaal debiet gascabine (m³/u)	Gratis uitbreiding MD net (°) (m)	Dienstleiding type (max. 25 m)	prijs (€)	1 reduceerlijn prijs (€)	2 reduceerlijnen prijs (€)	Opmerking	Diverse werken	prijs (€)	
K100	5 bar	100	100	PE63	4.634,52 €	7.572,43 €			aanleg (uitbreiding) gasnet MD openbaar domein /m doorgang kunstwerken /m onderboringen > 10 m /m	96,76 €	ter beschikking stellen impulsen gasmeter : gratis bij aanvraag nieuwe aansluiting forfaitaire prijzen geldig bij standaard uitlaatdrukken 21/25/100/300 en 500 mbar uitgangsdruk boven 500 mbar vereist extra studie & ontwerp : bestekprijs lengte van de dienstleiding beperkt standaard tot 50 m (drukval) reducerlijnen : 1 of 2 naar keuze van de netgebruiker volgens standaardtabel extra MD afsluiter op dienstleiding volgens noodzaak : inbegrepen kathodische bescherming van de binneninstallatie niet inbegrepen teleopname gasmeter : inbegrepen vanaf cabine K1000 (Qmax = 1000 m³/h) de verbinding tussen binneninstallatie en de uitgang van de gascabine (staal) : uit te voeren door een gehabiteerd installateur assistentie bij de indienstname van de gascabine is inbegrepen . extra afsluiter op uitgang gascabine is niet standaard (eventueel bestekprijs mogelijk)
	15 bar	100	100	ST25	5.412,71 €	7.415,73 €				170,64 €	
K250	5 bar	250	200	PE63	4.634,52 €	9.239,21 €	12.941,24 €		extra lengte op privé domein in open sleuf : dienstleiding totale lengte > 25 m , per m extra lengte uitgang gascabine zonder koppelen op de private installatie, per m	29,86 €	
	15 bar	250	200	ST50	5.891,67 €	11.929,72 €	16.891,46 €			96,76 €	
K400	5 bar	400	200	PE63	4.634,52 €	9.176,51 €	12.080,13 €	excl. VHI	extra of nutteloze verplaatsing	160,48 €	
	15 bar	400	200	ST50	5.891,67 €	12.148,08 €	17.109,83 €	excl. VHI			
K650	5 bar	650	200	PE110	8.398,61 €	27.756,94 €	37.506,99 €	incl. VHI	extra graafwerken op privé domein : sleuf volle grond / m sleuf klinkers - dallen / m sleuf bestrating , beton,asfalt / m graafwerk & dempen / m³ uitbraak & herstel voetpad / m² uitbraak & herstel bestrating, beton,asfalt / m²	37,85 €	
	15 bar	650	200	ST50	5.891,67 €	27.988,11 €	36.355,25 €	incl. VHI		64,86 €	
K1000	5 bar	1000	250	PE110	8.398,61 €		45.778,49 €	incl. VHI/Teleopname	later ter beschikking stellen impulsen gasmeter : a. gasmeter die reeds telegelezen is : b. gasmeter met impulsuitgang die niet telegelezen is : extra plaatsen VHI (incl. toestel zelf) plaatsen telelezingmodule	133,96 €	
	15 bar	1000	250	ST100	10.108,57 €		42.770,58 €	incl. VHI/Teleopname		111,58 €	
K1600	5 bar	1600	300	PE110	8.398,61 €		48.618,15 €	incl. VHI/Teleopname	metervervanging, (tenzij vermeld in lijst eenheidsprijzen) gasmeter aanpassen om impulsen aan te leveren	56,15 €	
	15 bar	1600	300	ST100	10.108,57 €		44.941,37 €	incl. VHI/Teleopname		129,63 €	
K2500	5 bar	2500	500	PE160	11.004,90 €		54.565,08 €	incl. VHI/Teleopname	onderboring op privé domein (tot 30 m) , per m	88,88 €	
	15 bar	2500	500	ST100	10.108,57 €		51.340,17 €	incl. VHI/Teleopname		795,57 €	
> 2500				geen standaardaansluiting : bestekprijs							

(1) graaf en herstelwerken op privé domein tbv. de plaatsing van de gascabine zijn inbegrepen , ook voor de dienstleiding .

(2) Ingeval van kwalitatieve WKK is de gratis netuitbreiding 1.000 m tot max 2.500 Nm³/h (Vlaams Decreet 25/05/2007-BS 19/06/2007 art 26)
Kwalitatieve WKK : Conform art 25 van het decreet van 25/05/2007 - BS 19/06/2006

(3) Prijzen op bestek gezien de grote diversiteit van types installaties en inbouwmaten.

Alle eenheidsprijzen zijn in € en exclusief BTW. De prijzen van toepassing vanaf 01/01/2015 voor alle netgebruikers
De bedragen zijn tussenkomsten en verschaffen geen eigendomsrecht op openbare weg of aan installaties van de DNB
De prijzen zijn (tenzij anders vermeld) geldig voor uitvoering tijdens de normale werkuren (werkdagen 8-16u)